

Sygn. akt III KK 382/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej
w sprawie I. K. i D. R. oskarżonych z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 14 marca 2017 r.,
kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego
od wyroku Sądu Okręgowego w T.
z dnia 7 kwietnia 2016 r., sygn. akt IX Ka .../15,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T.
z dnia 2 lipca 2015 r., sygn. akt II K .../12,

1/ uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T. do postępowania odwoławczego,

2/ zarządza na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrot opłaty od kasacji w kwocie 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł.

UZASADNIENIE

I.K. i D.R. stanęli pod zarzutami tego, że:

- w okresie od 1 stycznia 2000 r. do dnia 30 czerwca 2001 r. w T. działając w warunkach przestępstwa ciągłego przywłaszczyli pieniądze w kwotach:

- I.K. – 34.494,30 zł.

- D.R. – 156.472,37 zł.

w ten sposób, że z kasy T. Zakładów Materiałów Opatrunkowych S.A. pobierali zaliczki gotówkowe na opłaty i zabezpieczenie celne, z których następnie nie rozliczyli się;

tj. popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 2 lipca 2015r. w sprawie II K .../12 obaj oskarżeni zostali uniewinnieni od postawionych im zarzutów.

Wyrok ten zaskarżony został apelacją oskarżyciela posiłkowego – T. S.A. – w której podniesiono zarzuty:

1. obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. polegającej na oparciu treści wyroku na selektywnie wybranym materiale dowodowym, ograniczającym się do wyjaśnień oskarżonych oraz wyjaśnień T. J., a pominięciu lub nietrafnej ocenie, bez należytego uzasadnienia, szeregu innym dowodom wskazującym na popełnienie przez oskarżonych zarzucanych im przestępstw, w szczególności zeznań T. J. złożonych w sprawie pracowniczej, czy adnotacji umieszczonych przez oskarżonych na dowodach wpłat gotówkowych do kasy Urzędu Celnego w T.,
2. błędu w ustaleniach faktycznych, przez nietrafne przyjęcie, że okoliczności niniejszej sprawy nie uzasadniają przyjęcia, że oskarżeni popełnili zarzucane im przestępstwa,
3. art. 5 § 2 k.p.k. przez nietrafne przyjęcie, iż istnieją wątpliwości, których nie usunięto w postępowaniu dowodowym i które winny być rozstrzygnięte na korzyść oskarżonych.

Podnosząc powyższe oskarżyciel posiłkowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2016r. w sprawie IX Ka .../15 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od tego orzeczenia złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, podnosząc w niej zarzuty rażącej obrazy prawa procesowego tj:

1. art. 4 k.p.k. polegającego na oparciu rozstrzygnięcia na niektórych dowodach z pominięciem okoliczności przemawiających na niekorzyść oskarżonych,
2. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez jego bezpodstawne zastosowanie,
3. art. 7 i art. 410 k.p.k. poprzez ukształtowanie przekonania o niewinności oskarżonych w oparciu o tylko niektóre z ujawnionych dowodów,
4. art. 433 § 2 k.p.k. przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów zawartych w apelacji,
5. art. 457 § 3 k.p.k. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia wyroku wyrażające się w braku ustosunkowania do wszystkich zarzutów oskarżyciela posiłkowego zawartych w jego apelacji,
6. niedostrzeżenie zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., a więc przedawnienia karalności czynów zarzuconych oskarżonym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w kasacji są częściowo zasadne. Dotyczy to wskazania na obrazę art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Nie można natomiast uznać, że naruszone zostały pozostałe przepisy wskazane w skardze. Wskazany art. 4 k.p.k., w którym sformułowano zasadę obiektywizmu jest klauzulą generalną, która następnie realizowana jest poprzez przepisy szczegółowe i to one winny być wskazane w kasacji jako naruszone. Niezależnie od wszystkich mankamentów związanych z podnoszeniem obrazy art. 5 § 2 k.p.k., w niniejszej sprawie zarzut takiej treści postawiony został już w apelacji, kasacja nie powinna zatem go powtarzać, lecz ewentualnie wskazywać, że zarzut ten został wadliwie rozpoznany – uczyniono to w pkt 5. Do naruszenia art. 7 k.p.k. w postępowaniu odwoławczym może dojść tylko wówczas, gdy sąd w jego trakcie czynił własne ustalenia, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie – zarzut ten zatem został skierowany przeciwko orzeczeniu sądu I instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne. Podobnie ocenić należy zarzut naruszenia art. 410 k.p.k., który również nie dotyczy postępowania przed sądem odwoławczym. W sposób oczywiście bezzasadny jest także zarzut obrazy art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Nawet bowiem gdyby przyjąć, że w niniejszej sprawie doszło do przedawnienia karalności zarzuconych czynów to i tak wobec braku dowodów winy

oskarżonych winno nastąpić rozstrzygnięcie sprawy poprzez uniewinnienie, a nie umorzenie postępowania wobec przedawnienia. Niemniej, niezależnie od powyższego, oskarżyciel posiłkowy nie dostrzegł zmiany treści art. 102 k.k., która nastąpiła w 2005 r. (ustawa z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, Dz. U. z 2005 r., nr 132, poz. 1109) – w jej świetle nie można przyjąć, że w niniejszej sprawie doszło do przedawnienia karalności, bowiem nastąpi ono dopiero 30 czerwca 2021 r.

Zasadnie natomiast, jak już wskazano to wyżej, skarżący podniósł zarzuty sformułowane w pkt 4 i 5 kasacji.

Bezsprzecznie bowiem Sąd Odwoławczy nie zawarł w uzasadnieniu swego wyroku jakiegokolwiek ustosunkowania się do zarzutu pierwszego apelacji, a więc oceny dla rozstrzygnięcia sprawy zeznań świadków [...], z których miałyby wynikać, że nie było możliwości dokonywania wpłat gotówkowych do kasy Urzędu Celnego w T.. Skarżący stawia tę kwestię jako decydującą dla oceny zawinienia oskarżonych i bezsprzecznie ma rację, ponieważ rozważenia wymagało to, dla jakiego celu oskarżeni pobierali zaliczki gotówkowe z kasy przedsiębiorstwa, w którym byli zatrudnieni, skoro nie byli ich w stanie wpłacać do kasy Urzędu Celnego? Oceny w tym kontekście wymagała też treść opinii grafometrycznej, na co również zwracano uwagę w apelacji. Ostatecznie zaś, po przeprowadzeniu powyższych ocen, ewentualnego rozważenia wymagałoby, czy w niniejszej sprawie, możliwa jest do przypisania oskarżonym tylko jedna forma zjawiskowa popełnienia czynu karalnego – w formie sprawstwa.

Zgodzić należy się również z tym, że precyzyjniejszego omówienia – uzasadnienie Sądu I instancji jest wyjątkowo lakoniczne, a Sądu Odwoławczego, choć obszerniejsze, to głównie w części przytaczającej poglądy doktryny i judykatury – wymagały zeznania T. J. Nie ulega wątpliwości, że nie było możliwości bezpośredniego przesłuchania tego świadka przed sądem. Jednak dla sięgnięcia po regułę *in dubio pro reo* nie jest wystarczające stwierdzenie, że istniejących zeznań nie da się uzupełnić. Wymagają one bowiem szczegółowej analizy jako jeden z najistotniejszych dowodów w sprawie. Analiza ta powinna polegać na wzajemnym porównaniu wszystkich zeznań tego świadka – w tym złożonych przed sądem pracy, ale również na ocenie ich w zestawieniu z innymi dowodami

zebranych w sprawie. Dopiero jeżeli w następstwie powyższego, pozostaną niedające się usunąć wątpliwości, można sięgnąć po regułę z art. 5 § 2 k.p.k.

Takich rozważań w niniejszej sprawie brakuje. Stąd, wobec zasadności podniesienia zarzutów obrazy art. 433 § 2 k.k. i art. 457 § 3 k.k. należało uwzględnić kasację, a zaskarżony wyrok uchylić.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Odwoławczy powinien raz jeszcze rozpoznać zarzuty postawione w apelacji oskarżyciela posiłkowego i uczynić to z zachowaniem reguł wynikających z art. 433 § 2 k.k. i art. 457 § 3 k.k. oraz art. 5 § 2 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

kc